

БЮЛЕТЕНЬ

Українського Визвольного Руху

Bulletin of the Ukrainian Liberation Movement

Bulletin der Ukrainischen Befreiungsbewegung

Жовтень-листопад 1952 р.

Періодичне видання

Ч. 8

Початок зроблений

Рішенням жовтневої конференції дев'яти російських і національних організацій, що відбулася в Мюнхені, утворено „Координаційний Центр Антибільшовицької Боротьби” та оголошено „Статут”. В житті нашої політичної еміграції сталася подія, якої недооцінювати ніяк не можна. Еміграція, яка сім років займалася самопоборюванням, що дискутувала тільки для процесу дискутування, кінець-кінцем знайшла в собі сили й хотіння покінчити з партійними формулами і стати на шлях реальної консолідації сил для завдання, що єдино виправдує саме існування еміграції — боротьби з червоною диктатурою. На жаль поміж дев'яти політичних організацій українців нема. В українському таборі націоналістів продовжується політика „вичікування”, підпорядкування партійним інтересам інтересів національних, змагання партії за монополію керівництва. Йде на повний хід конкурентна боротьба всередині й сміхотворне випинання себе назовні. І російські й національні організації, що створили „Координаційний Центр” не раз і не два закликали українських націоналістів до співпраці і нарешті дочекались такої відповіді від Президії УНРади:

„В деякій українській пресі (річ йде про час. „Неділя” — прим. автора) з'явилося сенсаційне повідомлення про засідання Президії УНРади 21—24 жовтня, на якому, нібито, стояло питання української участі в новоствореному Координаційному Центрі Антибільшовицької Боротьби. Цим доводиться до відомо українське громадянство, що ніякого такого питання на Президії УНРади не стояло й не могло стояти (підкреслення автора), бо Президія УНРади такому Центрові, як і раніш СОНР-ові, не надає жодного значення (підкреслення автора). Згадане ж „повідомлення” є нічим іншим як безвідповідальною (як не спеціально спекулятивною)

вигадкою („Укр. Вісті” ч. 90 від 6.11.52). Коментарі зайві. Можна лише дивуватись незобізнаності, незнанню ситуації ініціаторів-посередників, які витрачали час на безцільні переговори.

Для нас ясно, що ті українські політичні кола, які поняття націоналізм перетворили в якийсь фетиш і ігнорують дійсність, нездатні до організованих форм творчої діяльності. Сам по собі націоналізм це ще не ідея, він є лише ґрунт для творчості, але не творчість. Аби стати рушійною силою, націоналізм мусить вийти з полону абстракційних „фраз” й мати чітко окреслені політичні доктрини й моральний зміст. Керуватися лише емоціями, романтикою, це не шлях, що веде до опанування душі українського народу. Це спекулятивний націоналізм, „безупинне хвилювання й сліпе бунтарство, без напрямку, без мети, що підіймає лише сили хаосу”. І. Багряний називає свою партію „революційною”, але що є революційність і в чому вона виявляється? В порожніх галасуючих „фразах”, чи ілюзорних гаслах? Цим можна захопити тільки юрбу, а не український нарід. Такий націоналізм ніколи нічого позитивного не зробив і не зробить.

ОУН (бандерівці), — за якою не стоїть нічого, з її духовою убогістю, з її „кон'юктурністю” й „орієнтаціями” без ясного програму, з системою взаємного доглядання партнером для консолідації теж бути не хоче й не може.

Український сектор „Центру” таким чином залишається „білим квадратиком” в схемі національних представництв Центру.

Було б помилковим думати, що створення „Координаційного Центру” означає створення єдиного політичного центру еміграції. Ні, це покищо орган координації дій поміж російськими й національними організаціями.

Тому Координаційний Центр не є досягнутою метою, а лише передумова для досягнення. Але значення організації Центру від цього не губить своєї ваги. Фюсен, Штутгарт, Вісбаден, Штарнберг, Мюнхен — ось ці етапи, через які пройшов шлях спроби об'єднання антикомуністичних еміграційних сил. Шлях тяжкий, позначений нечисленими перешкодами, труднощами, сумнівами й розкама.

Новороджена „дитина координації” з'явилася на світ Божий в великих муках, але вона з'явилася, і це виразно свідчить, що не дивлючись ні на що, спільна мова поміж антикомуністами, часто протилежних політичних концепцій, може бути знайдена, і що ідея боротьби проти спільного ворога — більшовизму — є непереможна, й що перед цією ідеєю замовкли голоси міжнаціональної чи то партійної ворожнечі.

Головним пунктом Статуту є: „Координаційний Центр утворюється для організації активної боротьби, що спрямовується на ліквідацію антинародної комуністичної диктатури”. І організація цієї боротьби згідно Статуту має бути побудована на двох принципах: непередрішенства й права кожного народу на самовизначення шляхом вільного волевиявлення.

Ці три зобов'язання, що їх взяли на себе учасники Мюнхенської конференції і є тим скріплюючим цементом, без якого будівництво центру було б приречено на фіяско.

Координаційний Центр, безперечно, є великим кроком вперед, який поклав край невірним ваганням Вісбадену й Штарнбергу і зламав стіну, що була закладена між російськими та національними організаціями. І не заглядаючи наперед і не висловлюючи певности, що за цим кроком наступить дальший і ще важливіший крок, ми появлення Центру розглядаємо як виграний бій за справу об'єднання еміграції і тому вітаємо його.

Разом з цим ми висловлюємо свої міркування, які, на наш погляд, відіграватимуть не останню роль для успішної дальшої роботи Центру. Другий пункт (політична платформа) Статуту вимагає більшої ясности: слова: „боротьба з комуністичною диктатурою до повного її знищення” і примітка 2.: „після ліквідації радянської влади” можуть при бажанні і нахилу окремих осіб до „буквоїдства” викликати тлумачення. Чому не замінити словами: після ліквідації советської влади на всій території СРСР. Бо як хтось не так розуміє, то він не є союзник в боротьбі проти комунізму. Він залише фронт, як тільки його країна буде звільнена. Більшовизм неподільний і не може бути звільнений Київ, як не буде звільнена Москва.

Щирість і рішуче відмовлення від різних інтриг, що можуть звести нанівець конструктивну роботу Центру й перетворити його в центр дискусій, мають бути пануючим постулятом в роботі Центру. Не треба зараз втішати себе, що інтриги та нещирість, цілком відсутні у взаємовідносинах організацій.

Не можна буде вважати Центр за дїздатний, якщо в ньому буде відсутнім український сектор. Ми вже нагадували раніше про це й нагадуємо тепер. Українські демократичні сили мусять брати участь в роботі Центру, а як ці сили притягнути, кому належить про це дбати, кого саме треба вважати за демократичні сили, то для цього є Статут і ті, що його підписали. На нашу думку далеко ще не все зроблено, щоб з деякими політичними угрупованнями, демократичним духом, знайти ґрунт для погодження й співпраці. Навіть в ультра-націоналістичних українських колах є числені незасліплені люди, які справу служіння своєму народові поставлять вище ніж варіння у власному соці й перманентну ізоляцію від усіх і всього. Український Визвольний Рух, що має в своєму складі організації й окремих осіб різних політичних поглядів від федералістів до самостійників — стоїть на позиціях дружньої співпраці з російськими й національними організаціями.

Але своє входження до Центру не може означати відступ УВР зі своїх позицій, або підпадання під чийсь вплив. Головне й невідкладне завдання Центру відповідно „Повідомлення” й телеграми голови Американського Комітету адмірала Стівенса — це розширення бази Центру й вступ нових організацій. Це завдання буде тим пробним камнем, який вирішить долю майбутнього політичного центру. Від того, чи подолає Координаційний Центр труднощі й перешкоди, які стануть на його шляху, залежатиме успіх справи об'єднання, авторитетність і ефективність роботи об'єданого центру, а також успіх всієї антибільшовицької акції. Тому на цю ділянку завдань повинна бути звернена особлива увага. Двері для вступу в Центр відкриті, але це не означає, що в дверях раптом не з'явиться якийсь розпорядчик перепусток, який може ці двері закрити.

Викликає подив поведінка на Мюнхенській конференції представника білоруської організації. Яким-таким чином цей „дипломат” міг брати участь у всіх засіданнях, голосувати, впливати на рішення конференції, а при кінці зробити заяву, що підпису дати не може, бо не має уповноваження від своєї організації.

Наша еміграційна демократична преса відгукнулася на створення Координаційного Центру й майже без винятку позитивно висловилася з приводу цієї важливої події.

Звертає на себе увагу стаття в „Голосі Народу” „Да, это еще не то” п. Балашова. Цілком слушно стаття підкреслює, що вперше за багато років знайдено спільну мову між організаціями, які згромаджються в двох протилежних таборах, і що справа, яка вирішувалася в готелю „Регіна”, не є справою тільки дев’яти організацій; вона мусить стати справою всіх антибільшовицьких сил, тимчасово перебуваючих закордоном, і що створення Координаційного Центру, — це „маленький крок на шляху до великого руху”. Це все вірно, але п. Балашов, відкидаючи думку про привітання Координаційного Центру, галасуючою передовицею про „історичне” значення події, не дає конкретних пропозицій, що саме треба робити, аби маленький крок перетворити в великий рух. Бо не досить сказати, що треба „засукати рукави й домагатися”. Поділяючи з п. Балашовим задоволення з приводу створення Координаційного Центру, ми мусимо бути обережними й не впадати в зайвий оптимізм, щоб пізніше не бути розчарованими. Ми ще раз під-

креслюємо, що шлях, який стоїть перед Координаційним Центром, не менше складний і тяжкий, ніж той, який пройдений до Мюнхену. Тому пресовий орган, що зацікавлений в дальшому успіху роботи Центру, мав би вказати конкретно чому „это еще не то”, і вказати засоби, як зробити з цього „еще не то” — „то”.

Ми були б раді, щоб крок до великого руху був зроблений вдало і в усіх перешкодах були спущені гальма. Але сумнівно, що так буде. Сам п. Балашов говорить: „Великі справи самі не робляться. Їх роблять”. Тому усім, кому справа Центру не є чужою, й перш за все преса, мусить прийняти участь в допомозі загальній справі своїми конкретними міркуваннями й думками аби „имеющий уши да слышит”. Але хто ще сьогодні не чує гуркіту невблагано наближаючихся подій, хто затуляє свої вуха й продовжує займатися своїми маленькими партійними справами, то тим хочеться сказати: „Дім горить з усіх сторін, а ви сперечаєтесь за те, де й як розставити меблю”.

Телеграма адм. Стівенса

На адресу конференції, що відбувалася в Мюнхені у днях 10-16. 10. 52 року і створила «Координаційний Центр Антибільшовицької Боротьби» Голова «Американського Комітету Визволення Народів Росії» адм. Стівенс надіслав слідуючого змісту телеграму:

«Як Голова Американського Комітету Визволення Народів Росії, я бажав би використати зібрання пленуму Вашої об’єднаної конференції для утворення політичного центру, щоб передати моє тепле привітання усім делегатам, а через них і всім їхнім організаціям. При вивченні історії наших спільних зусиль для досягнення успішної співпраці на мене зробили глибоке враження два пункти Вашого думання, які, я певний, будуть на Вашій конференції взяті під увагу. Поперше, Комітет поділяє Ваш погляд, що політичний центр, утворений Вами, повинен опиратися на якнайбільші демократичні основи, і гадає, що відповідно до цього центру буде ві-

тати участь на рівних підставах усіх тих, хто згідний і здібний в значній мірі допомогти в боротьбі за визволення. Двері передбаченого єдиного центру повинні бути широко відкритими для політичних і непартійних груп, які ще не приєдналися до загальної справи.

Подруге, Комітет поділяє Ваш погляд, що об’єднана організація еміграційних кіл не мусить дозволити жодній з приймаючих участь груп намагатися домінувати або контролювати Центр, перешкоджаючи спільним зусиллям, що спрямовані до спільної мети визволення. Комітет вірить, що форма і статут об’єднаних організацій будуть гармоніювати з цими принципами.

Шлю сердечні побажання,

Щиро Ваш

адмірал Стівенс

Генерала Д. Айзенгауера обрано на президента США.

Після 20-тирічного кермування президентською владою демократів, 5 листопада ц. р. на президентських виборах більшість голосів одержав кандидат республіканської партії, визначний генерал і переможець у другій світовій війні Д. Айзенгауер, за якого подано 442 голоси виборців з загальної кіль-

кості 531. Це свідчить про блискучу перемогу нового президента та його популярність в широких масах американського народу.

Віце-президентом обрано сенатора Рігарда М. Ніксона.

Разом з цим обрано 35 нових сенаторів, 435 членів палати представників та 29 губернаторів.

День Непримиреності

Для нас, втікачів з під советів, є аксіомою, що можливість співжиття й співпраці з більшовиками є ілюзією. На жаль і сьогодні ще є політичні середовища на Заході й в США, які плачуть ці ілюзії й живуть фікціями. Досить згадати лейбористів в Англії, де значна частина лейбористів, т. зв. групи Бевана вперто стоїть на позиціях співпраці з комуністичним Кремлем й вимагає договороносності з ними. В час прибуття східно-німецької комуністичної делегації в Бонн, населення зустріло її гостро вороже й закидало гнилими помидорами, але разом з цим асоціація західно-німецьких журналістів влаштувала на честь льокаїв Сталіна урочистий банкет.

Більшовизм за своєю натурою є агресивний й не може таким не бути. Відмовитися від агресії для більшовизму означає для нього самогубство. Факти переконливо свідчать про це: більшовицький спрут все далі й далі поширює свої впливи. Після другої світової війни він підкорив величезні території безроздільною своєю впливові, а п'ятою колоною готує загарбання нових. Перед вільним світом стоїть альтернатива; або він мусить кинутись на штурм більшовизму, де б він не знаходився, або самому впасти в його обійми. Нічого третього нема.

Тридцять п'ять років тому інтернаціональна зграя більшовицьких змовників захопила владу над нашими народами. Над великою країною повіс червоний прапор крові. Це було 25 жовтня, а за новим стилем 7 листопада 1917 року. В ці дні кремлівські володарі переводять т. зв. «жовтневі свята». Підсоветські країни, де панує свавілля, терор й злидні, під батігом примушені ще радіти, що вони стали країною рабів. Червоне військо, радянський люд, чоловіки, жінки а діти під шумливими й брехливими гаслами, з партретами головних злочинців з Кремлю марширують в колонах, маніфестуючи н.б.ито своє вдоволення влаштуванням для них «соціалістичним раєм», свою відданість «Партії й Урядові» й особливо найбільшому злочинцеві Сталінові.

Вони проходять повз трибун, кричать «ура», а в серці несуть «благодійникам» прокляття.

І ми, вороги комунізму, на інсценійовані свята відповідаємо в цей день згуртуванням наших рядів й демонструванням свого обурення і непримиреності до режиму, насильства й рабовласництва.

Чому ми, українці, непримирені до більшовизму? Непримирені можна бути по-різному. Непримирені є і той, що згубив маєтки або великі привілеї в царській Росії, також і той, хто прислуговуючись більшовикам «не за страх, а за сумління», не потрапив в «генеральну лінію партії» і під страхом «взмездія» за невдалість втік на еміграцію.

Українці непримирені по-іншому, непримирені як нарід, який з іншими поневоленими народами зазнав нечуваних страждань й знущань. Що є для нашого народу більшовицька система? Це похід проти життєвих інтересів народу, проти релігії, проти моралі. В народі відібрано землю, квітучий край обернено в руїни, відібрано волю й розкладається

душа народу. Більшовизм — це мільйони розстріляних, загинутих в снігах Каліми, Лени, й Біломорканалу, в болотах Котлеса, в пісках Середньої Азії, мільйони загнаних в далекі концтабори, 7-8 мільйонів штучно знищених голодом в зиму 1932-33 рр., це Вінницькі могили жахливі вістки, які пролунали на весь світ.

До чого зобов'язує нас згадування «про «жовтневі свята»? Поперше, демонструвати перед світом нашу непримиренність до режиму червоної диктатури й нашу рішучість до безкомпромісової боротьби з ним, піднести свій протест проти світової комуністичної змови, що має на меті знищення миру й свободи. Подруге, висловити своє паряче співчуття всім невілникам узурпаторської влади, які несуть свій тяжкий хрест на більшовицьку Голготу, і сказали їм, що ми з ними, що вони не самі, що й весь вільний світ гуртується під прапорами антибільшовицької боротьби. Потретте, на «жовтневі свята» ми повинні відповісти з'єднанням наших лав, утворенням суцільного антибільшовицького фронту, де не було б росіянина, українця, поляка, грузина, білоруса, татарина, вірмена, а були б, перш за все, антикомуністи. Проблема єдності не є проблемою українського, або будь-якого іншого народу, а проблема цілого світу. І не дивно, що таке об'єднання в межах еміграції твориться на наших очах у вигляді створення Координаційного Центру, і таке об'єднання, як спілка волелюбивих країн світу, й впершу чергу США, є майже довершений факт.

Вільний світ стоїть на порозі смертного бою з комунізмом, гуртуючи свої лави й скріплюючи свою міць. Без солідарності поміж антикомуністичних сил боротьба за повалення більшовизму стає порожнім словом і йде тільки на користь ворогові.

Незалежно від нації, віри, політичних поглядів усі емігрантські політичні сили перед лицем спільного ворога мусять стати одностайно, тісно й рядом, як рівний з рівним, вільний з вільним. Ті, що сіють ворожнечу в еміграції, нехай відійдуть й не перешкоджають нашій визвольній справі. Буде час і народи запитають, хто й що робив і винесуть свій присуд.

Ми знаємо, що шлях наш тяжкий, що «до успіху приходять вузькими стежками», але ніхто не має права робити ці стежки ще вужчими. Ми віримо, що більшовизм фатально йде до свого логічного кінця — падіння. Чад обману, обіцянок пройшов. Кремлівські шахраї вже не мають чим дурити людей й вони діють голим терором й страхом. Влада їх сидить на вістрях багнетів.

Невблагано наближається час розплати. Але тільки від нашого хотіння, балачок, конференцій, «академії» більшовизм не впаде. Наше завдання наблизити час визволення і вес час думати, як це зробити. Не говорити, а діяти. Усі помисли спрямувати на одну мету — знищити більшовизм і на звільнених і оновлених землях побудувати новий лад, вільний від ворожнечі злиднів й страху.

Л. Бойко

Великий будівничий чи великий руїник?

Доводиться дивуватися, що Сталін має оборонців. І має він не лише серед необізнаних чужинців, а й поміж підсоветських людей. Частенько можна почути такі речі: «Так, Сталін винищив мільйони людей. Сталін культивував наклепництво, задушив свободу слова й думки, він знищив християнські основи суспільства, він вкрив країну концентраційними таборами і т. ін.

Алеж він створив могутню державу, перед якою тремтить весь світ. Він збудував грандіозні споруди — гідроелектростанції, канали, величезні заводи. Колишню відсталу, в основному, аграрну країну, він перетворив на високоіндустріальну. Пройдуть сторіччя, сталінська жорстокість з його МВД, СМЕРШами затреться в пам'яті людства, але величні споруди його епохи залишаться назавжди живими свідками його творчої діяльності».

Під впливом чи гіпнозом таких уявлень частина російської еміграції у Франції, згубивши розум, вибрала навіть радянські паспорти.

Деякі думають, що жорстокість взагалі є необхідним співвищцем підчас великих реформ та подій. Вказують, що підчас будови Петербургу загинуло 40 000 робітників і взагалі, коли Петро I провадив велике будівництво, він звертав мало уваги на людські жертви.

Оттак кажуть різні оборонці Сталіна. Спробуємо ж проаналізувати цю т. зв. «творчу» діяльність Сталіна. Перш за все необхідно відкинути міт про якийсь зв'язок поміж епохою Петра I та сталінською. Хоч Сталінові й дуже хочеться бути подібним до Петра-реформатора, але й в суті й меті великого будівництва у цих двох епох нічого спільного нема.

Перш за все Петро I був гарячим патріотом своєї країни. Він розбудив творчі сили російських народів, він, за словами Пушкіна, «прорубав вікно в Європу» і приєднав Росію до західноєвропейської культури, він поставив її в ряд передових держав того часу. Петро примушував друтих працювати, але він часто й сам працював підчас будування військової флотії, як звичайний тесляр. А що зробив Сталін? Прорублене Петром I вікно в Європу він наглухо замурував. Він відтородив народи ССРСР від культурного життя європейських народів.

Над великою країною, що займає 1/6 земної кулі, опустилася темна ніч, насичена страхіттями.

Ті люди, що захоплюються масштабами сталінського будівництва, звичайно завжди порівнюють його зі становищем, яке існувало до революції, але вони забувають, що взагалі найбільший розмір будівництва в багатьох країнах гомічається якраз в період 1920-40 рр. I, якби творчі сили народів ССРСР не були заковані в кайдани комунізму, то, починаючи з лютневої революції, країна, безумовно, пішла б без більшовиків далеко вперед в усіх галузях будівництва. Вже за останні роки перед першою світовою війною помічався широкий розмах будівельних робіт. Бували нові металургійні заводи. Міста прикрашувалися чудовими будинками, зростала сітка шосейних та залізничних шляхів. В цьому відношенні яскравим прикладом може бути місто Київ, де за період 1906-16 років було збудовано велику кількість 6-8-ми поверхових будинків. Ці будинки зовсім змінили вигляд міста.

В галузі залізничного будівництва досить пригада-

ти, що за проектами, яких було розглянено і затверджено «Державною Думою» ще в 1913-14 роках, на протязі наступних п'яти років мало бути збудовано 20 тис. км. нових залізничних колій. Тобто, за п'ять років мали збудувати більш, ніж комуністи збудували за 35 років свого панування. До цього треба додати, що багато з того, що було зроблено ще до революції, комуністи записали на свій рахунок.

Так, вони на весь світ таласували, що вони збудували «Турксіб», залізничну колію, що з'єднує Туркестан і Сибір, але вони забули додати, що цю залізницю почали будувати ще до революції й з загальної довжини її 1500 кілометрів, 200 кілометрів було здано до експлуатації ще в 1916 р., а на решті довжини на протязі 1300 кілометрів було виконано всі землекопальні роботи. Далі, дорога Мерефа-Херсон теж була збудована і передана до тимчасової експлуатації ще в 1917 р.

А де ж ті магістралі, яких будівництво було розпочато ще до революції: ось, як залізниця Донбас-Черкаси-Рівне, або Москва-Ревель, або Смоленськ-Стара Русса та інші? На цих залізничних магістралях було збудовано мостові споруди, але на мапі залізничних колій Радянського Союзу, цих залізниць чомусь не видно.

Більшовики збудували велику магістралью Котлас-Воркута, а також дорогу вздовж південного берега Білого моря і велику магістралью в обхід північної частини Байкалу аж до «Советської Гавані».

Але страшну пам'ять залишили по собі ці магістралі. Їх збудовано на кістках мільйонів людей. Жахом страждання та смерті віє від цих залізничних колій.

Треба також зазначити, що більшість збудованих совітами залізниць мають дуже незначне економічне значення. Наприклад: щось з 3 000 км. Байкало-Амурської залізниці проходять по диких, безлюдних просторах. Її будували виключно зі стратегічною метою, бо совіти боялися, що на випадок війни з Японією, Амурську залізницю легко можна перерізати.

Але досить про залізницю.

Сталінський уряд на весь світ кричить про будівництво величезних каналів та гідроелектростанцій. Але він і в цьому випадку забуває додати, що і Волга-Дон канал і Біломорканал і, навіть, Московський канал вже задовго до революції стояли на черзі будівництва. Згодом проекти цих каналів було удосконалено, детально розраховано і, як це вже зазначено вище, ще до першої світової війни було вирішено почати їх розбудову.

Був ще один проект великого глибоководного шляху, який мав з'єднати Чорне та Балтійське моря шляхом використання Дніпра та Зах. Дніни. Цей водний шлях був розрахований на пропуск великих морських пароплавів. Вартість цього шляху тоді передбачала на 400 000 000 золотих карбованців. Совіти покищо про цей проект і не згадують.

Дуже багатьох вражає будівництво величезних гідроелектростанцій на Волзі, Дніпрі та інших річках. Вони вказують, що в колишній Росії таких гідроелектростанцій майже совсім не будували.

Це цілком зрозуміло. Але це тому, що широкий розвиток використання т. зв. білого вугілля взагалі припадає на період після першої світової війни. Навіть в такій багатій на матеріальні ресурси та

ініціативу країні, як США будівництво всіх найбільших в світі гідроспоруд, як Гренд-Кулі та Тенесі-Рівер, почали лише біля 15 років тому. І всі ці совітські канали та гідроспоруди і можливо ще в більшому розмірі були б давно в експлуатації без комуністів і при тому без великого галасу і без більшовицької похвальби, а головне, без цих величезних людських жертв, які коштували ці будівництва.

Лише на однім Біломорським каналі загинуло понад 100 тис. політ'язнів, або подвійна кількість рабів що за даними історії загинули підчас будування Хеопсової піраміди. Але Хеопсова піраміда стоїть вже понад 5 000 років, в той час, як Біломорський канал, збудований з великим посліхом та примітивними засобами, з дерев'яними шлюзами, вже через два роки вимагав капітального ремонту, а зараз, взагалі вважають, що це є лише доломіжний канал, якого буде використано підчас будови поруч з ним нового «великого» Біломорського каналу.

Але якщо допоміжний малий канал коштував 100 тис. осіб, то скільки ж буде коштувати «великий» канал?

Совіти завжди кричать про те, що на сміливі величезні проекти є здібні лише комуністи. Тут, до речі, слід би нагадати, що ще в роках 1910-1912 серйозно і детально було розроблено проєкт збудування американсько-російською компанією залізничної магістралі від залізничної станції Тайшет на захід від Байкалу до Берінгової протоки і далі тунель до Аляски. Сама магістраль завдовжки 5 000 км. і тунель під Берінговою протокою 70 км. Чи це не грандіозний проєкт?

Але тоді керувалися, головним чином, економічною доцільністю і, з цього погляду, здійснення проєкту тоді було відкладено.

Що ж до совітів, то вони економічною доцільністю не керуються. Готуючись до рішучого бою з вільним світом, комуністи все своє будівництво підпорядковують стратегічним планам. Навіть будівництво таких каналів, як Біломорський та Волга-Дон здійснено головне для того, щоб на випадок війни мати змогу переправляти дрібні одиниці військовсі фльоти з одного моря до другого цими внутрішніми шляхами.

Що до економічного їх значення, — то воно покищо невелике, бо, наприклад, ролю водної магістралі, що зв'язує Біле море з внутрішньою частиною країни в певній мірі виконує річка Північна Двіна з її притокою Сухотою. Цими річками й зараз, в основному, проводяться перевози масових вантажів (ліс, хліб, тощо).

Перейдемо до індустріалізації країни

Совіти надзвичайно збільшили металургійну базу країни. За порівнянням з дореволюційною добою витою чавуну збільшився в 5,5 разів, а збільшення продукції сталі й прокату ще більше.

Але треба прийняти до уваги, що зріст продукції цих металів тоді був гармонійно пов'язаний з потребою.

Тоді, до революції, такою, здавалося б, малою продукцією металу, не тільки покривалася вся внутрішня потреба в ньому, а потреба в ньому була досить велика, але в країні траплялися ще великі залишки цих металів, і металургійні заводи шукали закордонних ринків. Так, в 1913 році було експортовано до Італії 10 тис. тон залізничних рейок. На початку 1914 р. провадилися розмови про експорт значної кількості паротягів до Італії та до Іспанії.

А ось тепер, коли так надзвичайно збільшилась продукція чавуну, заліза та сталі, в країні ввесь час відчувається голод на метал. Таких звичайних предметів, як наприклад цвяхів, дістати дуже тяжко, а сокир, лопат, обручного та ковальського заліза, як то кажуть, «днем с фанарьом не найдьош».

Де ж тут гармонія між виробленнями та потребою?

Совіти ввесь час говорять, що в капіталістичних країнах існує, так звана, анархія виробництва. Але самі вони аж ніяк не можуть сполучити виробництво з потребою і ось у них і панує ця сама анархія. Треба також взяти до уваги, що в зв'язку з бурхливим зростанням транспортних засобів та збільшенням машинобудування, за останні 25 років в цілому ряді країн почалося велике збільшення виробу вищезазначених металів. Так у США за цей самий період виробництво сталі збільшилося в 4 рази і лише за останні 10 років витою сталі збільшився з 50 до 110 міль. тон на рік.

Тому цілком було б справедливо рахувати, що й без комуністів країна мала б таку ж саму, якщо не більшу металургійну базу.

Якщо ми врахуємо творчу ініціативу ССОР, та величезні потенціальні можливості країни, то можна собі уявити який би розквіт був би тепер на теренах СССОР якби 35 років тому комуністи не скували сили та волю його народу.

Кажуть далі, що Сталін увіковічив своє ім'я такими великими спорудами, як Московське метро, як будинок Московського Університету, будинок СНК і інші. Але з приводу будівництва самої головної з цих споруд метро, можна сказати, що метро для Москви дійсно потрібне, бо її населення збільшилося за 35 років до 5 міль. і воно безумовно було б збудовано і без комуністів. Що ж до його надзвичайної, нікому непотрібної розкоші, яка коштує мільярди народніх карбованців, то вона з'являється, так би мовити, позолоченою вівіскою, що осліплює та замилює очі простакам — чужинцям, та за якою приховуються надзвичайні злидні пригніченого комуністами населення. Сталін намагається створити в цих чужинців зовсім неправдиве уявлення про «золотий вік», що нібито настав в Советському Союзі.

Ось ми ввесь час говоримо про те, що комуністи нібито створили і про що облудлива комуністична пропаганда щодня намагається впевнити весь світ.

Але поговоримо зараз про те, що комуністична пропаганда замовчує: про те що комуністи начолі з Сталіним зруйнували, винищили, а винищили вони багато дечого.

Поперше, вони відібрали волю в країні з 200-х мільйоновим населенням. Вони створили ще нечувану в історії рабську державу. Намагаючись зліквідувати всіх своїх явних і потенціальних ворогів, вони ліквідували біля 50-ти мільйонів людей.

Сталін перманентно тримає в концтаборах біля 15-ти міль. в'язнів, де вони на знесилоючій праці в каторжних умовах майже всі приречені на смерть, а замість тих, що змирають МГБ і МВД безперервно надсилають нові жертви.

Від 150 міль. селян Сталін відібрав землю та їхні власні господарства і загнав їх в колгоспи, які вони ненавидять. 8 міль. українців заллатили своїм життям за небажання вступати до колгоспів. Більшовики винищили їх штучним голодом. Він відродив скасоване ще в 1861 році кріпацтво.

Він посягнув на те, що є найсвятішим для людини — на його душу, на його релігію. Намагаючись винищити релігію, Сталін «зліквідував» не менш як 95% священників всіх релігій та зруйнував не менше як 90% всіх церковних будинків. У своїй ненависті до релігії Сталін не зупинявся перед знищенням цінніших історичних споруд минулих сторіч. Так у Києві за його наказом зруйновано золотoverхий Михайлівський Монастир з церквою, що були збудовані в XI сторіччі. Це була одна з найстаріших церков України. Там же у Києві було зруйновано Десятинну Церкву та біля 30-ти церков, збудованих ще в 14, 15, та 16 сторіччях.

В Москві, за його наказом, зруйновано найбільшу святиню російського народу каплицю з Чудотворним образом Іверської Божої Матері. За наказом Сталіна було зруйновано великий храм Христа-Спасителя в Москві, що його було збудовано на кошти жертвовані всім населенням тодішньої Росії на спомин врятування від наполеоновської навали. Цей храм коштував 52 мільйони золотих карбованців. Більше, як 10 тисяч церков зруйновано, а реш-

ту збережено, перетворено в кліби, склепи, тощо. Все, що зруйнував Сталін, тяжко навіть перелічити.

Відійдуть в вічність сторіччя, а народи завжди будуть з прокляттям згадувати ненависну їм більшовицьку пору та кривавого експериментатора Сталіна.

Старіючий маньяк любить і вимагає, аби його називали батьком, геніальним будівничим, але в народній пам'яті він залишиться, як великий злочинець й великий руйнік.

Будівничими в історії народів можуть бути люди, що їх ідеї скеровані на забезпечення народу, миру в середині країни та на зовні, на зріст духовних та матеріальних цінностей, на укріплення моральних основ суспільства та на закріплення за людиною персональної свободи.

Нічого цього в будівництві Сталіна нема.

Він був, є і залишиться в аналах історії не як великий будівничий, а як великий руйнік.

П. Очерет

День Непримиреності в Нью-Йорку за участі УВР.

Заходами Постійної Ради шести російських демократичних організацій 8.11.52 р. в м. Нью-Йорку (США) був відзначений День Непримиреності за участі УВР.

Представник УВР в своїй промові коротко охарактеризував політичний склад УВР та його напрямок політичної співпраці з демократичними організаціями, який направлений на боротьбу проти спільного ворога — комунізму. Далі промовець гостро заатакував всі українські шовіністичні утруповання, діяльність яких спрямована на послаблення антибільшовицького потенціалу і тим самим віддалення Дня Звільнення наших народів від більшовицької тиранії.

Підчас промови нашого представника при згадуванні імені УВР і очолюючого його п. ген. Д. Гулая тисячна аудиторія, вставши, вітала бурхливими кількахвилинними оплесками.

День Непримиреності в Мюнхені

7-8 листопада в Мюнхені відбулися збори, присвячені Дню Непримиреності. 7.11. відбулося зібрання в таборі Шляйстайм, на якому були присутні біля 300 осіб від восьми національностей. Заля театру була прикрашена національними прапорами. За столом президії сиділи представники від кожної національної групи, по одному від групи. Вперше в історії шляйстаймського табору об'єдналися всі, незалежно від нації і політичних поглядів, демонструючи єдині почуття єдину мету й рішучість до спільної боротьби проти більшовизму.

8 листопада за ініціативою новоутвореного Координаційного Центру Антибільшовицької Боротьби влаштовано було збори в Мюнхені на Соф'єнштрассе. Збори притягнули велику кількість людей. Було зачитано надзвичайно цікаві й змістовні доповіді. Збори закінчилися художньою частиною з участю відомих співаків і струної оркестри.

Огляд преси

Ще про «Конгрес вільних народів» в Дюссельдорфі

Часопис «Неділя» під ред. Г. Которовича, в числі 17 (215) з вересня ц. р., повертається до обговорення міжнароднього антикомуністичного «Конгресу вільних народів», який відбувся у Дюссельдорфі (Зах. Німеччина) 17-20. липня 1952 р. і на якому з українського боку були присутні представники Українського Визвольного Руху та українські журналісти: Г. Которович і Роман Ільницький, надіслані нарадою при ВО УНРади як пресові звітодавці, а також проф. В. Косаренко-Косаревич, запрошений в індивідуальному порядку.

Ми не будемо тут торкатися питання, чи достатньо були представлені на Конгресі поневолені народи ССРСР. Можливо, на ньому бракувало пред-

ставників інших українських середовищ. Це справа організаторів Конгресу. Ми хочемо тільки відмітити тут деякі особливості звіту «Неділі» про цей Конгрес.

У звіті «Неділі», на відміну від інших голосів націоналістично-шовіністичної преси, звучить нова нотка — нотка свідомості, віджилості і відсталості теперішніх настанов українських націоналістів, через що їхні виступи перед демократичним світом не мають успіху. «Цей Конгрес ми програли» — пише часопис Г. Которовича — «... Дюссельдорфський Конгрес показав, що зовнішня українська пропаганда мусить зрев'язувати свої гасла й шабльони і мусить достосуватися до нових течій, що

подобаються сьогодні європейським слухачам».

Справа, звісно, не в тому, щоб «подобатися», а в тому, щоб бути на височині сьогоднішніх політичних та моральних поглядів, якими керується передове людство. Це й хотів сказати орган ред. Которовича. І це цілком слушно.

Дуже добре, що це починають розуміти такі люди, як пан ред. Которович, але вони приходять до того розуміння занадто поволі. Треба ж сказати ясно й голосно: хочаби привернути до себе увагу чужоземних політиків, українські націоналісти та їм подібні аеллюють при цьому не стільки до аргументів, скільки до застарілих емоцій, які не мають коріння в політичній сучасності та не можуть більше впливати на європейську людину та до того ще й знову й знову нагадують про пов'язаність українського націоналізму з нещасливим часом нацистсько-фашистовської Європи 1933-1945 рр. Хіба ж дивно, що ці дії не дають націоналістам бажаних наслідків? Сьогодні весь вільний світ об'єднується для оборони від комуністичної навали, піклуються про допомогу економічно відсталим народам, дбає про рівність народів, як попередній ступінь для їх об'єднання (все це — методи оборони від комунізму, а водночас — модерні наслідки політичного та культурного прогресу), — а деякі українці уперто далі стоять на расистських поглядах, на націоналістичному розумінні комунізму як продукту духовості росіян(?), на провінційному розумінні своєї окремішності. Виховані на націоналістичному абсолютизмі, ці люди можуть говорити лише мовою націоналістичних перебільшень, плекають хворобливу, загострену чутливість до своїх національних амбіцій, але не можуть засвоїти звичайних принципів рівності та дружби народів. Для людини сьогочасної культури це просто не зрозуміло (додамо тут у дужках, що в такому ж безнадійно-відсталому положенні опинилися і російські націоналісти, з тою лише відмінню, що вони мріють про «колишню Росію», не розуміючи, що минув і ніколи не повернеться час такої Росії або «великої Німеччини», «великої Англії» і т. д.).

Але ось зняйшлися українці, які в ім'я правди і звільнення свого народу, насмілилися, незважаючи на дикунський терор націоналістів, відверто заявити: ми — за єдиний фронт народів, вкупі з росіянами, на основі всіх демократичних гарантій рівності народів — проти основного ворога сучасного покоління всього людства — проти комунізму, де б він не був. Ці українці вийшли за межі вузького-

бої провінційності, перекреслили в ім'я сучасного й майбутнього розпалювання націоналістами історичні ремінісценції. Тоді на цих людей посипалися безконечні обвинувачення у витаданих злочинах, брудна лайка, напади з-за рогу, бо ж вони дозволили собі мислити більш широкими та сучасними концепціями, ніж офіційні представництва української еміграції. Справа дійшла навіть до виключення інако-мислячих з лав української суспільності, до невизнання за ними належності до українського народу. Соромно писати про це, але це факт.

Може тепер пан ред. Которович зробив висновки з признань у своїй газеті та змінив ставлення до УВРуху? На жаль, ні.

Нетерпимість, особисті образи представників УВР тривають і далі. Той самий автор звіту у «Неділі», який ніби визнав потребу для націоналістів зривувати свої гасла, продовжує обливати поміями людей з УВР. Те ж саме роблять тепер, як і раніш, «Українські Вісті» (ч. 70 з 28.8, ч. 73 з 7. 9 ц. р. та інш.). Сипеться несамовита лайка — «квіслінги, зрадники, авантюристи, ренегати, комедіанти», вигадуються дурні біографії діячів УВР. Але в той самий час редактори шовіністичної преси ніколи не цитують тез УВР та не обговорюють цих тез по суті, а тільки ховають (як нам це відомо з вірогідних джерел) не тільки від своїх читачів, а і від співробітників окремі примірники «Бюлетеню УВР».

«Українські Вісті» відкрили розділ «Політичний балаган» і пишуть в ньому: «Д. Гулай — душитель українства, а В. Золотаренко позичав у студентів гроші та не віддавав і т. д.».

Чому ж то представники УВР — ренегати або душители свого народу? Хіба вони проливали братську кров та кров невинних людей, як це робили весь час українські націоналісти? Хіба вони брали гроші від тоталітарних урядів, щоб виконувати для них функції поліцаїв та катів. А може вони проповідували, що український народ у своїй культурі, історії, літературі, мові, звичаях та праві завжди залежав від вищого «арійського» народу?

Ні, нічого такого ні Гулай, ні Золотаренко, ні інші активісти УВР ніколи не робили... Ну, то тоді — дійсно «політичний балаган», але не стосовно оббріханих людей, а стосовно отих самих «Українських Вістей», які дозволяють собі на таку безсоромну базарну лайку та таке непристойне близнярство.

Канада. Р. Костенко.

Судьба старовинних пам'яток України

(*Михайлівський Монастир і Софійський Собор*)

Серед безконечної кількості злочинів, поповнених більшовицькою владою по відношенню до населення СССР, а зокрема України, є знищення пам'яток старини. Пам'яток, які мають велике наукове значення. Більшовизм послідовний: що їм до науки?! Більшовицьким керівникам прийшла в голову нічим не основана думка, — «реконструювати Київ» — утворити величезні по розміру площі, знісши цілий ряд мешканевих будинків. Головним чином знести всі будинки в трикутнику, який утворюється Присутніми місцями, Великою Володимирською вулицею до Андріївської церкви і від

Андріївської церкви до Володимирської горки, знісши церкву Трьох Святих, Михайлівський Монастир і Софійський Собор. Підлягало до знесення велика кількість багатопверхових мешканевих будинків, і це при неможливій тісноті і браку мешканевої площі, ось воно піклування про населення. І на цій площі було вирішено побудувати два партійних будинки на скелі до Дніпра на місці Михайлівського Монастиря і церкви Трьох Святих, між ними поставити величезного розміру пам'ятник Ленінові, а від нього на Поділ зробити східці. Для чого ця велика площа, хто буде користуватися цими східцями, для чого вона і кому потрібна, — ці питання

не ставилися тому, що дуже тяжко на них було дати відповідь. Діяльність виявлена, а цього тільки й треба було.

Михайлівський Монастир і церква Трьох Св'ятих, — це будівлі XI ст., але знищення таких пам'яток не було перешкодою для проведення плану по «реконструкції міста Києва».

Церкву Трьох Св'ятих зірвали й знесли «тишком-нишком», а з Михайлівським Монастирем так зробити не намірилися і тому вирішили знищення монастиря «оформити» санкцією закладу вчених — Археологічного Комітету. Голові комітету, партійному болю дані відповідні директиви, і було скликано зібрання Комітету. До повного незрозуміння і здивування членів Комітету голова заявив, що ні історичною, ні науковою цінністю Михайлівський Монастир, як будівля 17 ст. не є. В кожному шляхоказнику міста Києва говорилось, що будівляння Михайлівського Монастиря було проведено в 1060-тих роках, це дуже добре знали і присутні члени Комітету, але зрозуміла дурниця з боку головуючого партійця говорила за те, що питання про рішення знести Михайлівський Монастир з боку Комітету є чистою формальністю. Не витримала правдива душа проф. Н. Е. Макаренка цього знущання: він з властивою йому гарячковістю і відтвертістю, піднявшись з місця, голосно заявив, що треба бути або божевільним, або підлою людиною, щоб твердити, що Михайлівський Монастир побудований в 17 сторічч. Сказав це і вийшов з засідання — йому було ясно, яка невдячна, нечесна роля, покладена на учбовий заклад — Археологічний Комітет. Решта членів Комітету не знайшли в собі хоробрости подібної до хоробрости проф. Н. Е. Макаренка. Цей протест проти явної і нестерпної брехні закінчився катастрофічно: через декілька днів його заарештували. Просидівши в в'язниці біля двох місяців, його вислали за межі України, де він скоро загинув.

Не допомогло і втручання вчених Москви і Ленінграду відносно спасіння від знесення Михайлівського Монастиря, і він був розрушений, висловлюючись точніше: знесений з поверхні землі.

Цікаву переписку відносно цього народного комісара України Затонського (людини з вищою освітою — колишнього лаборанта Київського Політехнічного Інституту і при каф. фіз.) читач знайде в книжці М. Микорського «Знищення культурно-історичних пам'яток в Києві в 1934-1936 роках. Книзка видана Інститутом по вивченню історії і культури ССРСР. Мюнхен, 1951 р.

Перед знесенням Михайлівського Монастиря, почали знімати фрески і мозаїку, які знаходилися в ньому. Під фрескою розуміється малюнок, виконаний особливими фарбами по сирій шпательній стінці, а під мозаїкою — зображення, картина, виконана кубиками кольорового скла, зміщеними в м'яжку ще не затвердівшу масу. Мистецтво мозаїки розвивалось і досягнуло надзвичайного удосконалення в Візантії в 10-12 ст. ст. Робота мозаїки є дуже тяжкою, так як її треба виконувати дуже скоро, поки ще шпательна стінка ще не взялась і в неї легко могла б вдавлюватися смальта, і тому не допускаються жодні поправки. Від майстра не вимагалось укладки смальти в суворо горизонтальному рельєфі, так як здалека мікрорельєф зовсім не помітний, а вимагалось тільки точно пильнувати малюнок.

Коли знесення Михайлівського Монастиря було санкціоноване Археологічним Комітетом і, значить, науковий спеціальний заклад не заперечує знищенню цінности пам'ятника, то для більшовиків було все в порядку. І було почато знімання фресок і мозаїки. Мозаїка була особливо цікава ще тим, що її виконували не греки, як в Софійському Соборі, а місцеві майстри, що було особливо цінним для історії нашого мистецтва.

Мозаїкою на алтарній стінці Михайлівського Монастиря було зображено Таїнство Евхаристії з рядом фігур Апостолів. Для знімання мозаїки з стіни був запрошений з Москви видатний вчений (прізв'іща не памятаю), який і проводив знімання. Це була повільна, уважна робота. Дякуючи такій обдуманій, пильній праці спеціалістів, мозаїка Михайлівського Монастиря була врятована. По закінченню очищення ці мозаїки були перенесені в тому ж співвідношенню між собою в один із верхніх притворів Софійського Собору. Була зроблена з товстих дубових брусків стійка з такою ж циркулярною кривою, як і в алтарі Михайлівського Монастиря, де знаходились мозаїки і місця з'єднання окремих частин мозаїки досить вдало зроблених.

Особисто мені довелося бути присутнім при зриві Михайлівського Монастиря. Не знаю, звідки стало відомо про час зриву, але мене повідомили, і я пішов на Михайлівську площу, де вже зібрався досить великий натовп. В назначений час, коло чотирьох годин дня почувся глухий, неголосний вибух, я сказав би скоріше шум, і відразу вся будівля церкви повалилась, утворивши гору цегли і сміття.

Так загинув будинок з 900-літнім віком.

Закордоном, в Італії, Турції і в других державах подібні архітектурні опорути є предметом глибокого інтересу і вивчення, а більшовики дивляться інакше — вони намагаються знищити сліди колишньої нашої величності.

Перше, до чого взялися більшовики після розрушення Михайлівського Монастиря — це вивозку листів заліза з куполів і знімання з них позолоти. Михайлівський Монастир носив назву «златоверхий», очевидно тому, що в старі часи його куполи були позолоченими.

Чого не вдалося зробити диким ордам Батия, — захотіли зробити більшовики. В план «реконструкції Києва» належало і знесення Софійського Собору з усіми мешканевими будинками, що знаходились на його території. Що установило більшовиків, і чому Софія не була знесена, не можу сказати. До благань вчених, а тим більше рядових громадян більшовики не прислухаються. Але в даному випадку покищо Собор остався цілим. Будівля Собору датується 1037 роком. По своїй архітектурі, мозаїкам і фрескам собор є світовою научною величиною.

Після жовтневої революції Собор був переданий в розпорядження православних українців. Говорючи про цей період не можна не згадати виконаних колядок на Різдвяні святки.

В церкві — Софії була півтемрява і на хорах був великий, до 50-ти осіб, а можливо й більше хор з чудовими голосами, що співав різдвяні колядки. В Соборі було дуже багато людей, тіснота була неможлива, а особисто мені пощастило. Я був запрошений в алтар, де, сидючи в м'якому покійному кріслі, я насолоджувався чудовим, незабутнім переживанням, яке складалося від передачі високо

музикальних і чаруючих мелодій, етариної народної творчості.

Другим незабутнім моментом була санихида по Т. Г Шевченкові. Ініціатором і художнім оформлювачем церкви до цього дня був священник Софії, людина високоосвічена з великим знанням, з розумінням українського мистецтва. Весь іконостас був прибраний з великим смаком старинними козацькими шовковими поясами, вишитими рушниками і різні ажурні золоті колони іконостаса були освітлені з середини. Посередині церкви на широкому п'єдесталі стояла закрита труна, покрита старинним українським килимом. Особливо містичний настрій давали довгі, шкляні ліхтарі зеленого кольору, що спускалися згори з чотирьох боків труни. В ізголов'ї, на високому постаменті стояла ваза з темно-червоними рожами. Підніжжя вази було охоплене звисаючим терновим вінком, на якому, як краплини крові, червоніли пелюстки опадаючих рожевий квіт. Великий хор чудово виконував запукійне піснеспівання. Вірні виходили з церкви пригнічені думкою про смерть великої людини.

Тяжко було переживати українцям втрату Софії, любимого храму, коли влада його передала, як пам'ятник мистецтва, в розпорядження музею, і з його був зроблений музейний філіал. В кінці 30-тих років В Софії почали робити розкопки.

В цій замітці мною описується те, що мені особисто приходилось бачити до 1942 року включно. В якому положенню знаходиться Собор, за браком даних, не можу сказати. Давно було помічено в алтарі одного з правих притворів серед фресок, зображаючих людські постелі, що на рівні підлоги алтарю приходиться шия і голова зображеного святого, а корпус його зображений нижче підлоги. Це дало тунт думати, що сучасна підлога настелена значно вище попередньої. В алтарі, в одному з притворів була зроблена розвідка, пробна розкопка в вигляді невеликого розміру ями і виявилось, що на глибині, приблизно, одного метра находилась попередня підлога, зроблена з полив'яних плиток з орнаментом. Були відпущені кошти і було розпочато знімання сучасної підлоги, зробленої з чугунних квадратної форми плит з орнаментом, настелених в середині XIX сторіччя. При розкопках, поступово вглибуючись, виявилось, що теперішня підлога була сьомою по рахунку. Попередня підлога зберіглася тільки в дуже обмежених д'лянках всієї площі Собору. Коли був витягнутий проміжний шар між теперішньою і попередньою підлогою, який складався головним чином з сміття, то для вивчаючих архітектуру Софії виявилось повною несподіванкою, викриття двох багатограних основ колон, що находились перед головними вхідними дверима, ближче до середини церкви. Проф. Моргилевський (1942), який писав роботу про архітектуру Софії і зробив колосальну кількість трикладів і вивчив архітектуру Софії, був дуже здивований цією нахідкою тому, що вона мало була пов'язана з загальним архітектурним будівництвом Собору. На всій площі Собору так і алтарю була зірвана теперішня підлога і вичищене все сміття до рівня попередньої підлоги, була остязлена тільки перемичка під іконостасом. Виникло питання: як бути далі? Розібрати іконостас і видалити перемичку, або опустити, не розбираючи іконостас, скопавши перемичку. Комісія, якої було доручено від Управи мистецтв вирішити дане питання, висловила за розібрання іконостасу. Треба пригадати, що в лівому

притворі був розібраний іконостас 17 ст., виключно цікавий по орнаменту, і коли його розібрали, утворилась гора лому. Про встановлення його не могло бути і мови. Тонка різьба по дереві, яке пересохло і зробилось надзвичайно крихким, при розбиранню перетворювалось в судільний лом. В 18 ст. був зроблений головний іконостас, що находився в Соборі. Спочатку він був зроблений багатоярусним і закривав собою мозаїчне зображення Божої Матері, т. наз. Нерушиму стілу. Цей іконостас зменшили, знявши всі верхні яруси і оставивши тільки один нижній. Робота його надзвичайно гарна по своєму багатству форм, техніці і красоті. Весь він покритий позолотою, місцями матовою, місцями рівною. Колони різані з судільних масивних кусків дерева в жур. В даній роботі київські різьбари перевершили себе.

Будучи викликаним адміністрацією музею в Софійський Собор, я по закінченню роботи пішов в середину Собору подивитися на виконувани роботи зривання попередньої підлоги. Коли я находився всередині Собору, туди війшов зав. Управою мистецтв — значна партійна величина. Я з ним був мало знайомий, але ми знали один одного. Находячись під гнітючим враженням постанови Комісії про розбір іконостасу, про що я довідався за годину перед тим, я підійшов до нього, привітався і запитав, чи знає він про постанову Комісії відносно розбірки іконостасу. На мое запитання він відповів підтверджуючо, і тоді я поспрохав його піти зі мною в лівий притвір, де був складений «розібраний» іконостас 17 ст. Я показав на велику купу обломків, які лежали в кутку притвору. «І це, — запитав я, — називається „розбір“?» Наслідком нашої розмови зав. Управи мистецтв зайшов в канцелярію філіала і дав розпорядження відкинути поставову Комісії і іконостаса не розбирати, а закріпити його на стійках, вибрати з під нього сміття і слухити на попередню підлогу. Комісія висловила за розбір іконостасу на тій підставі, що в старину іконостаси були дуже низькими — нижче одного метра і тому, встановлюючи в попередньому положенню, як це було в проекті, рахувала непотрібним оставити існуючий іконостас, як не відповідаючого своїм розмірам в висоті старинної форми. В цьому відношенні, може бути, Комісія і мала рацію, але з другого боку нищити такий виключний твір мистецтва — недопустимо, тим більше, що невідомо, чи будуть дані кошти на відбудову Собору в старинному вигляді.

В лівому притворі Собору находиться так звана домовина Ярослава. Ця домовина уявляє собою по формі паралелепед з двохсхилим дахом. Домовина з білого мрамору, а її стінки покриті рельєфним орнаментом. Але тому, що вона поставлена в ниші, то одну з її стінок не можна було обслідувати. Було вирішено домовину висунути на середину притвору і підняти кришку. Тому, що домовина уявляла собою велику вагу, треба було прокласти колію і по неї пересунути домовину. Коли домовину висунули з ниші, то виявилось, що на її стінці є місцями тільки початий, а місцями частинно зроблений рельєфний орнамент. В домовині лежали в безладді і не в повній кількості кістки однієї людини. Жодних речей в домовині не виявилось.

Така судьба старинних пам'ятників України — один пам'ятник знесений з поверхні землі, другий — загинув як релігійний центр.

Проф. Б. Кас'яненко

«Самостійницька математика»

В ч. 17. «Сучасної України» від 10.8.52, що видається в Мюнхені, в дописі під назвою «Наша відповідь «східнякам» якийсь «сучасний українець», який сховався під трьома літерами «І. М. Б.» вцент розтросив всіх східняків-федералістів, і при тім лише в декількох рядках, хоч правда, всі ті рядки для більшої переконливості надруковані на видному місці й курсивним шрифтом.

Свою відповідь «східнякам» автор подає у вигляді твердженя, що нагадують твердження з математики. Ось вона ця «математика»

Перше твердження: «Газета» Рух «не закликає боротися проти російського народу».

Доведення: «2-й з'їзд «Добрусу» зкликає енергійно включитися у загальні зусилля вільних народів, щоб разом з ними кувати антибільшовицьку зброю». Де ж тут заклик не боритися? Російський народ поневолений, а заклик до «вільних народів». Крім того мене трохи бере сумнів у тому, що на заклик «сучасного українця» все його товариство дійсно викидає свої «вічні» пера на смітник, покине свій «рух», побере молотки та «включиться в загальні зусилля» й почне «зброю кувати». Але ж якщо б таке й справді трапилось, то й тоді той «рух» і ті «зусилля» чи підуть на користь нашого народу, бо ще зроду такого світ не бачив, щоб ковалі або кашовари когось повоювали. Мало накувати зброї, треба ще щоб тією зброєю хтось діяв в бою проти ворога, а не проти своїх братів. Коли ж та зброя кується проти свого війська, то вона є ворожою зброєю. Було б більш корисним, коли б ті «ковалі» з «Сучасної України» не ховалися б по «кузнях» та «кашоварнях», а, кинувши свою нелюдську ненависть до «москалів», стали б з ними одностроєм проти спільного ворога українсько-латишсько-грузинсько-китайсько-російського більшовизму.

Кувати ж зброю краще доручити «вільним народам»: бо вони, мабуть, кращі «ковалі» ніж ті «сучасні українці», а кашу зварити можна й з гвинтівкою за плечима.

Твердження друге: «Якщо більшовизм прийшов до Варшави з Москви, то такий більшовизм не є польським, а московським. Це твердження нібито аксіоматичне, але аксіома полягає в тому, що більшовизм прийшов в Варшаву зі штабу інтернаціонального комунізму, який сьогодні міститься в Москві, а завтра може бути в Пекіні. І нема чого тут оперувати фальшивими картками. Часопис «Рух» також повинен знати, що такі «стовпи» більшовизму, як «залізний» Фелікс Дзержинський — винахідник ЧК: «червоного терору», Косіор, Менжинський, Фелікс Кон, маршал Рокосовський — поляки. А щоб ще ясніше було для амагорів завжди до слова «більшовицький» додавати епітет «московський» або «російський», можна послатися на заяву польського лондонського часопису «Вядомосці» про що вже в «Східняку» й «Бюлетені» УВР згадувалось, в якому сказано: «Теорію, що режим теперішньої Польщі спирається лише на євреїв й росіянок, може розвіяти одна пачка газет з Польщі. Там знайдуться імена всіх тих, які становили й становлять основу польської інтелігенції».

Твердження третє: «За український націоналізм

засуджувала не Москва(?) на 10 років, а за російський націоналізм висловлювала для проформи тільки дотани».

Все це було б вірним, коли б до цього не додати деякі пояснення. На 10 років засуджувала не тільки Москва, а й Київ і Харків, Тбілісі й Ташкент, засуджують й сьогодні за т. зв. буржуазний націоналізм. А скільки голів полетіло в росіян саме за це, то не рівня українцям? Приклади: 8.000 російських офіцерів в Києві в часи Муравйова, 35.000 російських офіцерів в Криму, російська еліта в Петербурзі й Москві і т. д. і т. п. А українські націоналісти в особі вождів майже усі повтікали, крім федералістів, що стали перед судом «СВУ».

Росіяни діставали «дотани» і навіть позбавлялись посад, знову ж таки не за «націоналізм», а навпаки, догани діставали за те, що не піддавалися «українізації», не встигали вивчати мови та всіх українських письменників протягом 2-3 місяців «без відриву від виробництва» в той час, як самі українізатори від того діставали користь, бо добре на тім заробляли.

Кли ж хтось з українців приїжджав до Москви та не вмів двох слів сказати по-російському, то «москалі» очоче його розуміли й ніяких докорів йому не робили за те, що він говорив «вітер» замість російського «ветер», або замість «что» — «що».

Твердження четверте: «В 1930 році більшовики розгромили українську Академію Наук, а не російську, театр Курбаса, а не МХАТ».

Це прихована неправда. Я не дуже твердо пам'ятаю хронологію і тому не можу сказати з пам'яті, що й коли саме розгромили більшовики, але загально відомо, що ту російську Академію і театр МХАТ більшовики продовжували громити протягом 35-ти років. А чи лишився там хто з попереднього складу, про це відомості зберігаються в архівах т. Берії. Майже всі відомі цілому світові, російські академіки були знищені на чолі з академіком Плетоновим.

Твердження п'яте: «У Росії не було підпілля типу СВУ, УВО, укапістів тощо, а було тільки типу троцькістів, бухаринців і т. д.» Так само це є неправдиве твердження. А повстання Антонова? А Кронштадт? А Ярославське повстання? А Сибір, а Уральське і Оренбургське козацтво? А які-такі значні підпільні акції були на Україні? Конкретно, не обмежуючись тільки назвами організації. А що до укапістів, то вони були звичайними більшовиками. Вони тільки не потрапили «в генеральну лінію», і тому їм довелося лише або «перестроюватись», або розрядити власного пістоля у власну голову. А деякі, чесно прослуживши більшовикам, приїхали сюди на еміграцію після другої світової війни. І як бачите, їх не знищили.

Троцькістів та бухаринців на Україні було не менше, як в Росії.

Твердження шосте: «Ми не сумніваємось, що Кірова вбили росіяни, але за те заплатила Україна. Це відомо всім. Не лєнінградців розстрілювали, а киян. Було голосно знищено 28 письменників на чолі з Г. Косинкою. А скільки було неголосних жертв в Україні в порядку «терор на терор», чого в Росії не було».

Брежнею світ пройдеши — назад не повернеш. В цій «теоремі» все було б шито-крито, якщо б не осталих п'ятеро слів.

Мова «сучасного українця» є його воростом, бо верзе сам же знає що. Тільки неук, цілком необізнаний з історією, може насмілюватися роботи екскурсії в царину, в якій він або нічого не розуміє, або свідомо говорить неправду. Після убивства Кірова 1.12.1934 року для розслідування виїжджав сам Сталін, а за його наказом, поперше, були розстріляні всі в'язні лєнінградських в'язниць, що на 1.12.1934 знаходились під слідством за політичне обвинувачення. Далі було заарештоване керівництво лєнінградського НКВД, а ще далі були заслані всі т. зв. «бывшіє люди» — рештки знищеної старої російської інтелєгенції. Ці нещасні, переважно старшого віку, були посадовлені в вагони, вивезені на Північ на Ведмежу Гору і залишені в снігу без приміщень, без будівельного знаряддя, і вже весною 1935 року три чверті цих обречених загинуло.

Пане «І. М. Б.»! Ви виправдавали свої ініціали, бо в них є літера Б (брехун). Але такої брехні й Бог не прощає. Сталін дав наказ розстріляти також в'язнів по інших катівнях ССРСР, що знаходились в в'язниці на 1.12.1934 р. Багато жертв було і в росіян, українців, білоросів і т. д. Але найстрашніше це відчув Лєнінград. І на підставі чого знищено 28 письменників начолі з Г. Косінькою підпорядковано кіровській події. Конкретно треба вказувати, а не критись з порожніми словами.

Сьома «теорема» «самостійницької математики» дуже довга і тому нема можливості її переказати, але висновок з неї несподіваний і тому цікавий. «Сучасний українець», мов двічі-два — чотири до-

вів, що з кожного забитого або замордованого українця постає декілька... «москалів».

Хто цікавиться тим доведенням, той мусить звернутися до самого того «математика», бо я в тій його високій науці зовсім необізнаний. Це наука мабуть для хворих людей.

Та ще з всієї цієї «сучасної самостійницької математики» шановний «сучасний українець» зробив ось такий висновок: «І після всього цього (цебто розгрому УАН та театру Курбаса) вбивства Кірова «росіянами» і т. д. невже ви не знаєте, що федералісти, — справжні совєтські патріоти, маріонетки Москви й фальшивомонетники в політиці.

Якщо на горі росте бузина, а в Києві дядько, то може й справді той «сучасний математик» правду каже. Чомусь Берія в своїй інструкції до всіх своїх «маріонеток» наказує якраз те саме, що так ретельно виконують всі «сучасні самостійники»: всіма засобами сіяти національну ворожбечу та заколоту.

Отже, про все те, що незрозуміле в «сучасній математиці» мюнхенського «сучасного українця», треба звертатись до нього безпосередньо. Але де його треба шукати, не знаю, бо про себе він подає такі відомості:

— Ми, — українці з ССРСР, і тому ми самостійники. Та ще в кінці листа подає три окремі літери: І. М. Б.

Що тут є яксь непорозуміння, то це для мене ясно, коли б він, той «сучасний українець» був би із ССРСР, то не міг би говорити дурниць, що над ними сміялася б і мала дитина.

США Дід Тарас

Нащадки Святополка Окаянного

Злочинна гризня з глибокої давнини велась на Русі-Україні між панівною верхівкою з-за жадоби влади і вона дуже знайома нашому народові тому, що через неї нарід завжди терпів і гинув. Деяким панам з сучасних «патріотів» на еміграції, напр. Д. Донцову, подобається княжа доба; і вони ведуть розгнуждану пропаганду за поворот України до цієї доби жорсткого свавілля. Святополк Окаянний, щоб самому князувати, убив своїх рідних братів Бориса, Гліба і Святослава, а політичні дегенерати з чорної сотні рахують таких душогубів за лицарів, бо вони були аристократи. Їм подобається і козацька доба до Хмельниччини, коли вся Україна була вкрита колосальними польськими лятифундіями, а нарід стікав кров'ю в непосильній боротьбі з польською ясновельможною шляхтою. Цим панам не подобається доба Б. Хмельницького і після Хмельниччини, коли наш нарід спокійно зажив на рідних землях в братній спільці з російським народом.

Ганебна гризня і кривава різанина між панівною верхівкою чорною плямою лежить на історії русів-українців і з глибокої давнини тягнеться криваво-червоною ниткою до наших часів, і ще з більшою жорстокістю продовжується на еміграції, між нащадками Святополка Окаянного, які з шкіри вилазять, а силкуються щоб потрапити в диктатори України. Головна мета цих «патріотів», це влада за всякою вартістю. Вони готові рішитись на самі най-

ганебніші вчинки навіть ножами перерізати горла всім своїм політичним противникам, аби тільки досягнути своєї мети.

Як в давнину, так і в наші часи, коли який дуже «розумний» політик, з «генеалогічною чистотою», захоче панувати над своїм народом і зробитись князем, королем чи гетьманом, то завжди звертається за допомогою до чужоземних багнетів, а не до свого народу, як це колись робив наш Великий Богдан. Ярослав кликав варягів. Святополк — поляків. Мазепа надіявся на шведів. Скоропадський на німців. Петлюра — німців й поляків. А палицькі «патріоти» з ОУН, Стецько-Карбсвич, С. Бандера, Шухевич-Чупринка, який з перших днів війни очолював в німецькій армії «український» курінь, і багато інш., ці пани цілком покладались на гітлерівські багнети, а тому старано дипломатично йому нищити український нарід і розпінати Україну. З благословення Гітлера вони проголошували 30 червня «самостійну державу». З дозволу Гітлера вони одержували німецькі рушниці, амуніцію, озброювали своїх головорізів і разом з німцями катували і розстрілювали «малрососів». Замість того, щоб цим «патріотам» сидіти за ґратами і відбувати заслужену кару, вони брешуть на весь світ, що вони боролись за Україну, що вони репрезентують весь український нарід. Щоб виявити дійсне обличчя цих «політиків», ми звернемось до їхньої ж преси і побачимо, що вони пишуть самі за себе.

Автор книжки «Бунт Бандери» Б. Михайлюк (мельниківець) пише: «В квітні 1920 року відпоручник українського уряду Андрій Лівницький підписує з Польщею договір, стор. 9. Там же ст. 12: Всюди інде такі люди, якщо б не були поставлені перед судом, або, якщо б не було можливості, щоб їх поставити, перед державний, чи громадський суд, були б змушені опінією податись до демісії, відійти до приватного життя і раз на завжди щезнуть з політичної арени як живі свідки й автори великої ганьби України, навіть, якби не було в тому їхньої вини, не місце їм в провіді України. Ст. 13: Що більше! Коли саме життя викинуло тих людей на смітник... з почестями саджаємо (їх) за керму українського життя». Так пише ОУН-івець за «президента» самозванного уряду на еміграції. Б. Михайлюк пише правду, але треба зробити маленьке зауваження: Він сам належить до ОУН мельниківців, яка входить до УНР, і підтримує тих політиків, яких саме життя викинуло на смітник. Не можна таких людей підтримувати на смітнику, коли і сам не попадеш на той же смітник.

Там же ст. 101: «Співвинуватцем смерти тих тисяч був С. Бандера і товариші... Боївки Бандери і тов вимордували зрадливим способом тисячі українців.» (Думаю, що крім українців діставалось росіянам, полякам і євреям.) Там же ст. 100 Б. Михайлюк пише: «Бандера зі своїми помічниками (а помічниками у нього були Я. Стецько і Шухевич) винен у смерті мільйонів українців, які здавались у полон.»

Може автор «Бунт Бандери» до деякої міри і необ'єктивний, може він і тенденційний, але тут є і жаклива правда, яка виявляє кровожадно-звір'яче обличчя українських нацистів.

Бандерівець П. Терещук своїм базіканням не міг заперечити тяжких і жакливих обвинувачень, які Б. Михайлюк відверто кинув їм в лице, як злодіям і душегубам українського народу і в «Гоміні України» пише: «М. інш. були випадки, що окремі одиниці — особи працювали з німецькими вігськовими установами працювали в гестапо служили в німецьких військових частинах, допоміжних установах тощо. Серед тих людей були **одиниці** (підкр. Р. Я) чесні, віддані, патріоти, а були теж злочинці, мерзотники, запродавці.» Зі слів Терещука видно, що чесних були одиниці, а мерзотників запродавців тисячі, які співпрацювали з нацистами і катували наш нарід.

«Самостійна Україна», січень 1951 рік: «Шухевич, котрий разом з Лебедем і О. Грінюхам в хаті ред. П. Семчишина підписали вирок смерти на 19 чл. ОУН лише у Львові. «Сам. Україна» ч. 5/40 ст. 27: «Есбівці (С. Б.) Лебеда-Рубана поводитись не краще з українським населенням як більшовицькі МВД-сти, видираючи силою від матерів дітей та жучи їх в ліс. «СУ» червень 1951 рік: «Кожному сьогодні відомо, що позиції ЗП УГВР, як рівнож самої УГВР, змінюються залежно від того, який в данному моменті сидить при редакційному бюро большевицький провокатор і агент.»

З вище наведених цитат, для кожного українця стане зрозумілим, що це за «патріоти», які кричать за самостійну Україну, за те, що тільки вони репрезентують український нарід, а в дійсності вони не що інше, як коляборанти і запеклі вороги українського народу. А, що ОУН до відказу насичена більшовицькими агентами і провокаторами, такими як Валюх, то це теж для кожного не таємниця. На те вони і агенти-провокатори, щоб сіяти між емігрантами гризню, дезорганізацію революційних сил і сіяти людоненависництво. Коли наші дійсні політики організують революційно-політичний центр для боротьби з комунізмом, щоб скоріше звільнити наш нарід з неволі, більшовицькі агенти і провокатори в масках патріотів збирають віча і виступають з пррестемами проти такого політичного центру, збирають підписи з обманутих українців і захищають бандитів таких як Литвин, Гнип і Ціпера. Ці помішники Бандери, які в час війни мордували український нарід, тепер сидять в ляльковому АБН і продовжують вести свою диявольську роботу, щоб не допустити до створення єдиного політичного центру на еміграції. Ні! Таким в'язкам не місце в провіді якоїсь політичної організації, а місце у в'язниці, за тратами, бо вони давно їх заслужили від свого народу. Коли ми на еміграції дискутуємо таке питання: хто повинен відповідати перед судом за підтримку совєтської влади? Коли повалимо комунізм, то на мою думку, крім винних на рідних землях, повинні відповідати перед судом і всі ті політики на еміграції, які не сприяють організації єдиного політичного центру всіх поневолених народів, а вносять дезорганізацію і цим самим допомагають Сталінові. Настане час і наш нарід запитає: а що ж ви робили на еміграції?

Роман Яготинський.

Демонстрація політичних емігрантів в Нью-Йорку проти Вишинського

13.10.52 р. кривавого кремлівського ката Андрія Вишинського, коли він прибув до нью-йоркської гавані, зустрів великий натовп демонстрантів, який складався з різних національних груп: росіяни, латиші, поляки, венгери, болгары і групи українських демократичних організацій. Демонстранти несли плакати з надписами й карикатурами: «Вишинський — організатор вбивств!», «Вишинський — могильник свободи!». Під охороною поліції Вишинський й Малік поспішили сісти в ауто. В натовпі залунали грізні вигулки: «Убивці!», «Мерзотники», «Сталінський Гімлер!». Коли демонстранти проходили біля будинку совєтського консульства, американці вибігали з мешками й виразно виявляли своє співчуття демонстрантам.

Друга демонстрація відбулася на території ОН, де пікетували автомашини, в яких сидів Вишинський з Маліком.

Ці демонстрації влаштували шість російських політичних організацій разом з організаціями інших націй в тому числі й української.

Цілоком окремо (як і завжди) провели демонстрацію українці з шовіністичного табору, що пікетували входи до будинку ОН. Група цих українців, за повідомленням американських часописів, складалася орієнтовно з 70 осіб. Дуже добре зробили українці тим більше, що на їх транспарантах були відсутні антиросійські гасла АБН. Але зовсім неетично, що «Укр. Вісті» в своєму повідомленні про «гратулювання» Вишинського і Ко. докладно сповіщають про демонстрацію українців і жодним словом не згадують про демонстрацію росіян і інших національних груп.

Кому потрібна ця шкідлива «дипломатія» і кому вона йде на користь?

Повідомлення

Редакція «Бюлетеню» подає до відому читачів деякі уривки з статті генерального штабу ген. Петра Ярошевича: «З боротьби Українського народу за свою незалежність», що була вміщена в журналі «За державність» (Збірка ч. 8, Варшава 1938 р.).

Ми подаємо сторінки, що торкаються т. зв. «Перевороту» отамана В. Оскілко. Ці спогади військового, що не належав до жодної політичної партії

і чесно виконував свій обов'язок перед Батьківщиною і був непримиреним ворогом більшовизму начисто показують нездатність, короткозрість, безпринциповість, нахил до самопоборювання, боротьбу за владу української політичної верхівки, про що наш часопис не раз згадував.

Редакція

«Оскілковський переворот»

Стор. 46.

«До представників різних соціалістичних партій здоровий організм армії ставився ворожо, вважав їх звичайними спекулянтами та руйніниками. Наша армія на фронті відчувала, що у нас в тилу робиться щось негаразд. А нарешті до війська, як я вже згадував, коло 12 чи 14 квітня 1919 р. дійшла страшна чутка, що ніби наш уряд ухвалив замиритися з більшовиками та почати війну з Польщею. Що є замирення з більшовиками при тих обставинах, в яких ми находились, кожний з нас добре розумів, не хотіли цього розуміти тільки дехто з наших міністрів. Якось не хотілось вірити, щоб була така ухвала нашого уряду, однак така вістка своєримила.

Поширювались також чутки, що з нашого боку, від партії с.-р. та с.-д. уже пройшла через фронт отамана Коновальця делегація для переговорів з більшовиками. 20 квітня під Новгородом-Волинським спіймано панну Анну Жуківську з листом від с.-р. з Києва до наших с.-р.-ів, з якого було видно вже налагоджений зв'язок наших с.-р.-ів з більшовиками. Становище ставало поганим. Войовничий настрій у війську почав підупадати. Чимало національно-здорового елемента почало втікати в загілля ворога. А 27.4. знову затримано другу панночку Віру Синицьку, яка пробиралась з Києва від Центрального Комітету до Аркадія Чайківського та полковника Коновальця. Після цього було над чим задуматись».

Стор. 62.

Тепер я знову повернуся до основного, т. зв. «Оскілковського перевороту». За оцінку чи роблення висновків не берусь, бо я ж усього не знаю, й у мене не має до цієї події матеріялу (примітка редакції: варто було б поки живі ще свідки й учасники отих подій, щоб вони зафіксували та подали те, що знають про той «переворот»). Було так, що в деяких міністрів уряду Мартоса появилась думка замиритися з більшовиками та спільно з ними почати боротьбу проти буржуазної Польщі. Таку думку підтримували деякі «політикуючі» військовики, а саме: Наказний Отаман генерал Осецький та Командир Корпусу СС полковник Коновалець. Певно, що з власної ініціативи деякі партії (до яких належали і деякі міністри) увійшли в переговори в цій справі з Раковським, що сидів у Києві, це стало відомим і в армії з перехваченого листування.

Отже після того й було скликано в Здолбунові 11 квітня 1919 р. державну нараду, про яку мабуть всі знають з книжки В. Оскілка «Між двома світами». Я не буду повторювати її, але нагадаю, що

голосування на тій нараді дало такі наслідки: Військовий міністр Сиротенко (прапорщик російської армії) в імені уряду (хоч не всі міністри були того погляду, були й протилежного), Наказний Отаман генерал Осецький, полковник Коновалець, полковник Мельник (начальник штабу діючої армії) — висловились за замирення з більшовиками та війну з Польщею, дехто просто за війну з Польщею, облизавши справу ставлення до більшовиків. Отаман Оскілко, як Командувач Північною Групою і член партії Українських Самостійників, генерал Агапів та генерал Сікаєр (Начальник Генерального Штабу) — за мир з Польщею та за війну з більшовиками. Член Директорії А. Макаренко, хоч і висловився за війну на два фронти, але від голосування утримався, утримався від голосування і Головний Отаман Петлюра. Як більш нестриманий, отаман Оскілко, а з ним і отаман Агапів на знак протесту покинули засідання. Справа зависла в повітрі.

Ця нарада, хоч і таємна, стала відомою в військах Північної групи. Що означатиме мир з більшовиками, які ніяких умов не визнають і не дотримують, добре знали старші військові начальники, як знали й те, яка доля їх чекає по тім замиренню. Все це впливало, й... ставало страшно. Горстка людей з п'яти повітів щось там підпише... Та чи буде московський уряд звертати увагу на цей акт, тим більше, що боротьба кінчалась перевагою більшовиків? А козацтво в Рівному, підігріте пропагандою, не покоштувавши большевицької влади, почало балакати, що краще зразу перейти до більшовиків, то тоді не будеться пізніше відповідати. Тай до дому недалеко. Більшовики землю роздають — щоб не спізнитися, а то не дістанеш і т. д. Чого я піду стріляти в свого чоловіка, з яким може завтра помирюся?

Отаман Оскілко повернувся до Рівного, зробив доклад своїй партії, ця склала меморандум на ім'я Симона Петлюри з протестом, вимагаючи негайної демісії кабінету Мартоса, тим більше, що «самостійники» вважали цей кабінет незаконним, бо він не був затверджений двома членами Директорії, що не дали своєї згоди на усунення попереднього кабінету. Симон Петлюра подер цей меморандум. Тоді Центральний Комітет Партії Самостійників з участю отамана Оскілки в ніч з 24 на 25 квітня постановив dokonати державного перевороту, усунути Симона Петлюру, як Головного Отамана, а А. Макаренка, як члена Директорії.

28 квітня 1919 р. Головний Отаман С. Петлюра наказує отаманові В. Оскілкові здати Північну групу військ генералові Желіховському й самому відправитись до його розпорядження.

Центральний Комітет Української Партії Самостійників 28 квітня увечері постановив **доконати переворот**, при тім, як говорив член партії інж. Симонів — переворот треба доконати, коли б навіть була й невдача, бо цим ми ясно підкреслимо, що ми все зробили для врятування батьківщини. Більше — хай український народ знає, що ми не приложили рук до ліквідації української державности, а боролися скільки могли і як могли, щоб її тільки врятувати.

Виконання перевороту партія поклала на отамана Оскілка. Оскілко послухав присуду партії й почав робити переворот, але наспіх і невдало.

Стор. 65.:

«Але... але це не була просто війна, це була визвольна боротьба. А отаман Оскілко не був тільки командувачем армії, та хоч «вино влади» й дурманило йому голову, а однак він був одним із перших провідників нашої визвольної боротьби, тобто й фігура політична, як і Коновалець, Болбочан та ще дехто з наших військових. А взяти Волоха. Звичайний собі бандит... Яких тільки коників він не викидав... То самостійно підписував умови з більшовиками, то знову повертався до нас, то ще щось затівав, однак же він під польовий суд не ставав та й... розстріляний і повішений нашими не був.

Що більше розхитало армію: Оскілковський той вибрик, чи ухвала Здолбунівської наради 11 квітня — це ще не відомо.

Знову повторюю, що я не маю досить матеріялу, а «оскілковщину» варто б висвітлити, як слід, і... тоді вже вирішити — чи піддати Володимира Оскілка анатемі, чи за його трішню душу молитись Богу.

Воєнна історія вчить, що коли збираєшся з ким воювати, то шукай собі союзників. Ми билися за рідну землю, з власну державу й воювали з москалями. І поляки зіткнулись з ними й мусіли не сьогодні — завтра почати з ними війну. Значить, у нас і у поляків об'явився один і той же ворог. Фактично ми вже були мілітарними союзниками з Польщею проти більшовиків. Тільки в Сиротенка з Мартосом і їм подібними «державниками» того часу ще не вискочив був з голови дурман безкрайого

«соціалізму» з «демократизмом», що перешкоджав їм мислити. Та все ж непереможний хід історії привів нас до українсько-польської угоди тільки вже через фільтри Ляньцута й Вадовиць та з величезними втратами в людях...

В листопаді 1919 р., коли всю нашу армію оточили вороги, й вона опинилася в «трикутнику смерті», в районі Любара, Головний Отаман Симон Петлюра скликав у Чорторії нараду. Відбулося «інформаційне віче» у приязності Головного Отамана Симона Петлюри, «Головного Отамана Повстанчих Військ» Волоха прем'єр-міністра Мазепи й представників армії.

Волох з обуренням кидав свої обвинувачення урядові і головному військовому командуванню (Військовики хотіли його пристрелити, але Головний Отаман Симон Петлюра категорично заборонив). Прем'єр Мазепа у виправданні уряду мовчав, а опісля, звернувшись до військовиків, сказав: «Коли ми винуваті, то ви ще більше винні... Чому не усунули уряд, хоч би силою, чому не взяли провід у свої руки?» Та сказавши це... пішов у славний в нашій історії Зимовий Похід.

Стор. 28. :

«Один раз, будучи у Винниченка з якимсь докладом я розговорився з ним на теми загального значення. Він у мене запитав: «А ви до якої партії належите?» Я відповів: «Ні до якої!» Зауважив, що він подивився на мене зі значним жалем. Я роз'яснив йому, що у війську не може бути ніякої політики. — «Ну, а як ви ставитесь до соціалізації?» — запитав він. Я відповів, що може до продукції якоїсь фабрики, то ще можна пристосувати соціальні проблеми, що ж торкається перебудови життя цілої держави на соціалістичний лад, то це буде можливо лише тоді, коли люди почнуть жити по Євангелії. Взагалі проблеми соціалізації, та ще й землі, тобто сьогодні твое, а завтра мое... то це не для українців, бо українці з природи власники і, коли багато з них зараз висловлюються за соціалізацію, то тільки для того, щоб собі придбати, але своє... Ні, своєю не віддати... Винниченко тільки всміявся...»

Що нам робити?

Ми хочемо державу будувати вільну, самостійну та ще й соборнонезалежну, — прокламують українські емігранти та йдуть від одного до другого, збираючи підписи, агітують, організують партії, організації, всякі рухи, пишуть прокламації, книжки, брошури, газети та збирають гроші на підтримку визвольної праці. Одним словом — акція, яку треба понад все підтримати та всіма силами треба допомогти, бо в єдності сила народу. Єдності всі бажають, бо це є запорукою знищення сталінської диктатури. Тому радо читаємо ту чи іншу газету з патріотичними закликами. Але далі вириває щось інше, що не буде, а руйнує і відвертає сили народу, віру в перемогу добра.

Якщо ми думаємо про вільну державу й народ, то, поперше, мусимо заглянути в історію українського народу та на основах історії розпочати нашу працю. Тут знову не можемо затриматися тільки на одній політичній концепції, а навпаки — потрібно

всіх їх порівняти та застановитися: котра з них відповідає вимогам сьогоднішнього часу. Ось приклад: Князівство, — чи можливо в теперішні часи будувати князівство, або королівську державу? Гетьманщина, — чи не матиме гетьманська держава великих перешкод? Далі — національна, республіканська, народнодемократична, соціалістична, православна чи католицька, капіталістична чи робітничая республіка. Коли ми це все вже маємо, тоді порівняємо наші сили та погляди народу, чи можна числити на його підтримку чи ні? Коли й це налагодане, тоді заглянемо в політику світу й порівняємо з нашою та добре обдумаємо, чи ми в силі мірятися з світом чи ні, щоб нам не пішло так як Гітлерові. Останній мав державу, силу, армію, озброєння та гроші, але не мав народу. Ми не маємо держави, зброї, грошей. Замість цього ми маємо нарід. Хто сміє цей нарід опанувати, чи щось диктувати йому? Нарід опану-

вати треба вміти не брехнею, а діяльністю, ідеєю. Не партійною ненавистю, а дійсною працею потрібно довести, що ми для народу нашого живемо. Тому для нас необхідний комітет визвольного руху, який би об'єднав всіх українців без різниці їхніх політичних поглядів та релігійних віровизнань.

Лише маючи такий центр, ми можемо розпочати працю в справі побудови держави. Держава та може бути тільки демократичною. Побудова її може відбуватись без облудства в згоді з сусідніми народами та в згоді з народами Європи. Для цього потрібно: 1) об'єднання з усіма антибільшовицькими силами сусідніх народів, 2) спільна акція для знищення сталінської диктатури, 3) гарантія прав на самовизначення народів, 4) забезпечення всіх свобод для населення всіх визволених країн. Останнє може лише бути здійснене при демократичному устрої. Для побудови такого устрою потрібна наявність фахових сил, та праця високого духу толеранції. Відкинути сварки, взаємне поборювання політичних противників, спроби терору проти окремих політичних діячів.

Для побудови державного життя маємо широке поле для праці в господарстві, торгівлі, соціальному забезпеченню, в побудові системи освіти та інш. Чи можуть все охопити фахові сили одного політичного середовища? Чи вистачить в нас фахових

сил для побудови всіх ділянок державного життя? Потрібно застановитись над цими питаннями всім, хто почуває відповідальність перед цілим народом, Богом і світом.

Побудова державного життя — надзвичайно складна й відповідальна справа. Вона потребує широкого об'єднання сил, національної єдності, консолідації сил народу. Коли ми думаємо про майбутнє нашого народу та держави, повинні знати це.

Згадаємо тих, що керували нашою «політикою» в першій та другій світових війнах та до чого довела та «політика». Польща, наприклад, зуміла здобути волю, а ми ні. Виною тих наших «політиків» є те, що вони йшли «радикально», нізачо вбивали своїх братів, коли ті брати висловлювали інші політичні погляди, або не були «Едельсрайне Розе». Ті «політики» не розуміли, що їхня акція йшла на допомогу більшовизмові, який й сьогодні користується помилками наших «політиків». Слід це пам'ятати. «Схаменіться! Будьте люди, бо лихо вам буде!».

Досить мордовано наш нарід, невинно засуджувано їх синів, голодом і холодом вбивано його молодь, обдурювано та очорнювано його славу. Час уже покласти цьому край!

Чап.

Конференція новіших емігрантів

11-14.11.52 р. відбулася в Мюнхені делегатська конференція повоєнних т. зв. новіших емігрантів всієї зах. Німеччини. Конференція викликала незвичайну увагу новемигрантської й чужинецької громадськості. Стара, нова еміграція й чужинці познайомилися з людьми, які недавно прибули з того «темного царства», що закрито для нас залізною завісою. Дуже цікаві були для нас виступи «новіших». Одноставно вони ствердили жах советського життя, незадоволення та обурення «більшовицькими порядками, приниження й злидні советської людини. Жвавий інтерес викликали доповіді п.п. Климова, Оршанського, Андрієвича. Конференція обрала виконавчий орган й раду. Радісно відзначити, що розпорошені по всіх закутках Заходу новіші емігранти об'єдналися в міцну, спільну організацію і тим збільшили лави антибільшовицьких борців.

Свято Св. Покрови в Мюнхені

З нагоди свята Св. Покрови 1 жовтня в Мюнхені зібралися члени Вільного Козацтва та на їхнє запрошення почесні гості, щоб за освяченими віками традиціями відзначити це святкування.

Вступною промовою отаман Мюнхенської станиці п. Рубен тепло привітав присутніх. З черги забрав слово Військовий Отаман п. тен. Гулай, який в коротенькій промові з'ясував традиційне значення свята Св. Покрови, закликавши Вільне Козацтво до об'єднання для боротьби проти ворога культури і цивілізації людства — комунізму.

Вітаючи Вільне Козацтво з святом Св. Покрови промовляли п.п. проф. С. П. Мельгунов, проф. А. І.

Михайловський, проф. В. Я. Буданов (в українській мові), та брат колишнього командувача козачим корпусом підчас другої світової війни в німецькій армії Гельмута фон Панвіца.

В імені Українського Вільного Козацтва в США — прибувши звідти вітав присутніх побратим М. Литвин. Особисте поздоровлення ген. Гулая та мюнхенської станиці Українського Вільного Козацтва висловив начальник Генеральної Канцелярії УВК полк. Золотаренко.

Святкування пройшло в дружній атмосфері єднання для боротьби за волю нашої Батьківщини.

Після офіційної частини відбулася спільна вечера з танками.

В. Новак

ПОВІДОМЛЕННЯ Виконавчого Комітету Українського Визвольного Руху

Технічного співпрацівника редакції «Бюлетеню УВР» п. Заліського за його провокаційну, направлену проти інтересів УВР діяльність, ВК УВР своєю постановою від 24 листопада 1952 року виключив з членів УВР.

Голова Виконавчого Комітету УВР Д. Гулай
Генеральний Секретарь ВК УВР В. Золотаренко

До друзів і прихильників УВР!

Зібрані гроші в Німеччині просимо пересилати на адресу: München, Bayerische Vereinsbank, — Postscheckkonto 9785, für Bankkonto 408596.

З інших країв гроші пересилати через банк на адресу: München, Bayerische Vereinsbank, Bankkonto № 408596, або міжнародними поштовими куповами.

«БЮЛЕТЕНЬ» видає Виконавчий Комітет Ради Українського Визвольного Руху

Поштова адреса редакції: W. Solotarenko.München 37, Postfach 19, Germany. Ціна 30 пф. (Preis 30 Pfg.)